

Balansiranje pravde i senzacionalizma: medijsko izvještavanje o slučaju ubistva Danke Ilić

VESNA ILIKTAREVIĆ¹

*Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci
Bosna i Hercegovina*

FILIP NOVAKOVIĆ²

*Pravni fakultet Univerziteta u Zenici
Bosna i Hercegovina*

Sažetak: Raskrižje medijskog izvještavanja i kaznenog (krivičnog) pravosuđa postavlja značajna etička i proceduralna pitanja, naročito u slučajevima visokog profila poput ubistva dvogodišnje Danke Ilić u Srbiji. Ovaj članak istražuje napetost između etičkih obaveza medija i načela javnosti u kaznenom (krivičnom) postupku koristeći slučaj „Ilić“ kao centralnu tačku. Načelo javnosti ističe da bi krivični postupci trebali biti otvoreni za nadzor javnosti kako bi se promovisala transparentnost, odgovornost i povjerenje javnosti. Ovo načelo osigurava ne samo da je pravda izvršena već i da se vidi da je izvršena osiguravajući kontrolu protiv nedoličnog ponašanja sudija i njegujući kulturu otvorenosti. Međutim, medijska pokrivenost, vođena imperativima gledanosti, posjećenosti portala, odnosno „klikabilnosti“ i senzacionalizma, može zakomplisirati ovaj krajolik. Intenzivno ispitivanje slučajeva visokog profila često dovodi do etičkih dilema u kojima postoji opasnost da prava optuženih, žrtava i njihovih obitelji budu zasjenjena medijskom potragom za narativom punim dezinformacija i teorija zavjere.

Ključne riječi: medijska etika, kazneni (krivični) postupak, načelo javnosti, pravosudna pravičnost, dezinformacije

Uvod

Međudjelovanje između medijskog izvještavanja i kaznenog (krivičnog) pravosuđa tema je od trajnog značaja, naročito u krivičnim slučajevima visokog profila koji zaokupljaju pažnju javnosti. Tragično ubistvo dvogodišnje Danke Ilić predstavlja dirljivu studiju slučaja za ispitivanje

1 vesna.iliktarevic@gmail.com

2 filipnovakovic.iur@gmail.com

etičkih razmatranja i proceduralnih načela koja upravljaju medijskim izvještavanjem u kaznenim (krivičnim) stvarima. Cilj ovog članka je istražiti osjetljivu ravnotežu između etičkih imperativa medijskog izvještavanja i temeljnog načela javnosti unutar kaznenog postupka.

Načelo javnosti, sadržano u raznim (nacionalnim i međunarodnim) pravnim okvirima, nalaže da kazneni (krivični) postupak bude otvoren za nadzor javnosti. Ova otvorenost ima cilj promovirati transparentnost, osigurati odgovornost i ojačati povjerenje javnosti u pravosudni sistem. Međutim, medijsko izvještavanje o krivičnim slučajevima često prelazi tanku granicu između informativnog izvještavanja i senzacionalizma. U potrazi za gledanošću i čitanošću medijske kuće mogu nenamjerno ugroziti integritet sudskog procesa, povrijediti prava optuženih i uzrokovati nepotrebnu nevolju žrtvama i njihovim porodicama.

Za istraživanje medijskog izvještavanja o ovakvim slučajevima visokog profila i njihov uticaj na kazneno pravosuđe, kao što je to slučaj ubistva dvogodišnje Danke Ilić, koristimo se kombinacijom kvantitativne i kvalitativne metodologije. Ovaj kombinovani pristup omogućava da se istovremeno prate i analiziraju medijske prakse, sadržaji i učestalost izvještavanja te da se istraže dubinski elementi poput etičkih dilema i proceduralnih implikacija na pravosudni proces. Kvantitativna analiza će se koristiti za proučavanje osnovnih karakteristika medijskog izvještavanja, a analiziraće se *online* portali iz regiona (Srbija, Bosna i Hercegovina i Hrvatska) koji se nalaze na prvim stranama internetskih pretraživača, prema ključnim riječima: „ubistvo Danke Ilić“ i „nestanak Danke Ilić“.

Cilj kvalitativne analize sadržaja je istražiti etičke implikacije i strukturalne obrasce u medijskim izvještajima ispitujući ton, korišćene izraze, način predstavljanja optuženih i žrtava te prisustvo špekulativnih ili senzacionalističkih elemenata. U pogledu dijela rada koji tangira nauku krivičnog procesnog prava primarno je korišten normativno-dogmatski metod. Analizirajući uticaj medijskog izvještavanja na javnu percepciju, sudsku pravednost i načelo javnosti, nastojimo naglasiti nužnost odgovornog novinarstva koje poštuje i pravo javnosti da zna i imperative pravde.

U ovom radu koristimo se i sekundarnom digitalnom građom, koja može igrati ključnu ulogu kao metodološki princip koji omogućava istraživanje medijskog izvještavanja o pravosudnim slučajevima kao što je ovaj, kroz već dostupne digitalne izvore, arhive i baze podataka. Digitalne

baze podataka velikih medijskih kuća kao što su: Radio-televizija Srbije, „Blic“ i „telegraf.rs“, ali i otvorene arhive s *online* portalima za praćenje medijske pokrivenosti, posebno onih tabloidnih i veoma čitanih, nude strukturu koja omogućava koristan istraživački pregled i analizu izvještaja o slučajevima kao što je slučaj „Ilić“. Kada je riječ o analiziranom periodu, on se tiče raspona od objavljivanja nestanka djevojčice do trenutka pisanja ovog rada. Ovaj rad pisan je u dvije povezane cjeline. U prvoj, autori su se bavili načelom javnosti u krivičnim stvarima, a u drugoj su analizirali studiju slučaja, izvodeći iz njih jedinstven zaključak.

Načelo javnosti u krivičnom postupku

Načelo javnosti temeljno je u osiguravanju transparentnosti unutar pravosuđa, čime se omogućuje društvenom i javnom nadzoru da učinkovito prati i ocjenjuje pravosudne aktivnosti (Rosenfeld, 1926: 25). Ovo načelo, osobito relevantno za krivični postupak, naglašava pravo građana, uključujući stranke, branitelje i širu javnost, da promatraju i primaju informacije o procesnim radnjama koje se preduzimaju tokom sudskih procesa (Dimitrijević, 1986: 50). U području krivičnoprocesne teorije javnost je podijeljena u dvije različite kategorije: javnost u užem smislu i javnost u širem smislu. Prva se odnosi na neposrednu, fizičku prisutnost tokom procesnih radnji, omogućujući pojedincima da iz prve ruke svjedoče radu pravosuđa. Suprotno tome, ova potonja obuhvata posrednu, opštu ili tehničku javnost, koja osigurava da čak i oni koji nisu izravno uključeni u krivični proces, poput nestranaka i pojedinaca izvan neposrednog sudskog postupka, mogu pristupiti informacijama o aktivnostima pravosuđa (Simović i Simović, 2016: 285).

Neposredna, fizička, javnost, najizrazitije se očituje tokom glavne rasprave, odnosno glavnog pretresa. U takvim slučajevima sve odrasle, dakle punoljetne osobe imaju pravo prisustvovati unutar prostornih ograničenja sudnice, čime se olakšava otvoren i transparentan sudski proces (Bayer, 1972: 221). Ta je otvorenost ključna za očuvanje povjerenja javnosti u pravosuđe budući da omogućuje izravno promatranje i procjenu ponašanja pravosudnih organa i procesa donošenja odluka.

Pojam neposredne javnosti u krivičnom postupku može se podijeliti na stranačku javnost i opštu javnost. Stranačka javnost ograničava pravo nazočnosti postupovnim radnjama isključivo strankama u postupku.

Nasuprot tome, opšti publicitet proširuje ovo pravo na treće osobe, čime se omogućuje prisutnost šire javnosti. Osim toga, postoji oblik ograničene javnosti gdje je prisustvo ograničeno ne samo na stranke već i na određene druge označene osobe (Dimitrijević, 1986: 50). Ovaj ograničeni publicitet je iznimka, i obično se koristi u posebnim okolnostima, kada je opšta javnost isključena. U modernom krivičnom postupku prisutnost stranaka (odnosno stranačka javnost) je *conditio sine qua non* za raspravljanje pred sudom. Sudjelovanje stranaka je neophodno za diskurs koji se odvija u sudnici. Odsutnost stranaka onemogućila bi bilo kakvu smislenu sudsku raspravu.

Načelo javnosti, posebno neposredne javnosti, ima veliku važnost u krivičnom postupku jer predstavlja temeljni element prava na pravično suđenje. To naglašava i Evropski sud za ljudska prava u predmetu *Axen v. Germany* (no. 8273/78, ECtHR 1983). Neposredna javnost osigurava transparentnost i odgovornost u pravosudnom procesu, jačajući povjerenje javnosti u pravni sistem. Pored toga, obaveza provođenja javne rasprave obuhvata ne samo nazočnost javnosti već i provođenje mjera potrebnih zainteresiranim stranama za učinkovito ostvarivanje tog prava. Osiguravanje da stranke mogu u potpunosti sudjelovati i promatrati postupak ključno je za očuvanje integriteta i pravičnosti sudskog procesa.

Međunarodno pravo nalaže poštovanje načela javnosti, nalažući da se krivični postupci, kao i sudski postupci uopšte, vode javno i usmeno kako bi se osigurala dostupnost javnosti. Ta je otvorenost sastavni dio održavanja pravednosti suđenja, zaštite sudionika od proizvoljnih odluka i dopuštanja društvu da nadzire provođenje pravde. Tako javnost sudskih postupaka djeluje kao ključni mehanizam za transparentnost i odgovornost unutar pravnog sistema. Evropski sud za ljudska prava ističe važnost ovog načela, posebno naglašavajući da javna objava presuda i javnost rasprave omogućavaju javnosti informisanje putem štampe (i drugih medija, te sredstava javnog informisanja) (*Pretto and Others v. Italy*, no. 7984/77, ECtHR 1983; *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, no. 7819/77 and 7878/77, ECtHR 1984). Ta je transparentnost ključna za jačanje povjerenja javnosti u pravosudni sistem. Dopuštajući javnosti da prati i nadzire sudske procese, načelo javnosti pomaže u sprečavanju potencijalnih zloupotreba ovlaštenja i osigurava da se pravda provodi na pravedan i nepristrasan način.

Načelo javnosti olakšava društvenu kontrolu nad sudskim procesima služeći opštem interesu doprinošenjem suzbijanju kriminala (generalna prevencija), poticanjem moralnog razvoja i promovisanjem društvene discipline među građanima (Odluka o dopustivosti i meritumu, AP-74/04, US BiH 2005, § 25). Ovo načelo povećava transparentnost i odgovornost sudskog procesa osiguravajući da se pravda vidi i ostvari. Međutim, prisutnost javnosti, uključujući novinare, može se ograničiti iz posebnih razloga, kao što su moral, javni red, mir, nacionalna sigurnost u demokratskom društvu, interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka i drugih razloga sudionika u postupku (kao što je to učinjeno, na primjer, u članu 6. stavu 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima). Nadalje, u posebnim okolnostima sud može smatrati potrebnim ograničiti pristup javnosti ako se smatra da bi takav pristup mogao štetiti interesima pravde.

Načelo javnosti postoji ne samo iz političkih razloga već služi i zajedničkim interesima društvene zajednice, uključenih strana, branitelja i pravosuđa. Ovakav oblik nadzora unapređuje kvalitet sudske uprave i odluka koje sudovi donose. Otvaranjem pravosudnih postupaka javnosti, načelo omogućuje širu društvenu kontrolu nad radom pravosudnih tijela, osigurava transparentnost pravosuđa i održava povjerenje javnosti (Simović i Simović, 2016: 285-286). Načelo javnosti u sudskim postupcima samo po sebi smanjuje vjerovatnoću nedoličnog ponašanja i zloupotreba. Omogućujući javnosti promatranje sudskih postupaka, osigurava da se odluke percipiraju kao da su donesene u skladu sa zakonom, čime se potiče ispravno razumijevanje tih odluka među građanima. Ova transparentnost omogućuje stranama uključenim u predmet da njihove perspektive i procjene čuju šira publika izvan neposrednih sudionika u postupku.

Jedna od ključnih prednosti javnih suđenja je da jačaju povjerenje javnosti u pravosuđe i njegovo djelovanje jačajući osobni osjećaj pravne sigurnosti kod građana. Štaviše, obrazovni učinak javnih suđenja je značajan; oni služe kao sredstvo odvratanja potencijalnih počinitelja ističući neizbježnost kaznene represije i s njom povezane sramote i neugodnosti javnog nadzora. Dok građani svjedoče izazovima i posljedicama s kojima se suočavaju pojedinci koji počine krivična djela, stiču uvid u sudski proces i pravedno postupanje sudova prema počiniteljima (Bayer, 1972: 222-223). Nadalje, načelo javnosti njeguje pozitivno društveno ozračje koje pogoduje otkrivanju i prijavljivanju krivičnih djela (Grubač, 2004: 236).

Ova otvorenost ne samo da promoviše odgovornost i poštenje unutar pravosuđa već također potiče aktivno sudjelovanje javnosti u pravosudnom sistemu. Svjedočeci transparentnom i pravičnom rješavanju predmeta, veća je vjerovatnost da će javnost podržati i uključiti se u pravosudni proces, čime se jača cjelokupna administracija pravde.

Uprkos brojnim prednostima, načelo javnosti u sudskom postupku može imati i negativne posljedice. Potpuno nekontrolirana javnost može biti iskorištena za neodgovorno i neobuzdano nametanje mišljenja od strane suda, stranaka, tužitelja, okrivljenika, pa čak i branitelja. Ovaj nedostatak kontrole može dovesti do manipulacije javnom percepcijom, gdje javnost možda neće dobiti sve relevantne informacije o krivičnom predmetu ili može biti pogrešno informisana radi postizanja specifičnih sebičnih ciljeva. Neodgovorni pojedinci – bilo da su članovi suda, odnosno sudije i članovi vijeća, stranke ili branitelji – mogu manipulirati javnom pričom na načine koji iskrivljuju činjenice ili izostavljaju kritične pojedinosti, čime štete pojedincima uključenim u slučaj. Takva manipulacija može pravosuđe, kao najvažniju granu vlasti i jamca vladavine prava, pretvoriti u puki instrument za osobnu korist, potkopavajući njegovu temeljnu svrhu. U takvim scenarijima pravosuđe ne ispunjava svoju temeljnu funkciju nepristrasnog i transparentnog provođenja pravde. Umjesto toga, ono postaje sredstvo za postizanje sebičnih ciljeva individua koje iskorištavaju načelo javnosti za vlastitu korist. Ova zloupotreba javnosti može ozbiljno naštetiti integritetu sudskog procesa i narušiti povjerenje javnosti u pravni sustav. Stoga, iako je načelo javnosti bitno za transparentnost i odgovornost, njime se mora pažljivo upravljati kako bi se spriječila njegova potencijalna zloupotreba i osiguralo da služi širem interesu pravde.

Javni postupci mogu imati negativne učinke na različite strane uključene u kazneni predmet. Optuženi se mogu suočiti s raznim i često nezaslužnim neugodnostima zbog procesuiranja njihovog slučaja. Isto tako, negativne reperkusije mogu doživjeti i tužitelj, oštećenik, žrtva krivičnog djela i članovi porodice žrtve. Iako je samo pravosuđe idealno izolirano od takvih negativnih posljedica, u praksi na sud može negativno uticati i javna priroda njegova rada. Pored toga, javni postupci mogu nenamjerno pridonijeti širenju kriminala oponašanjem ili sugestijom, osobito kada se javno otkrivaju nove i sofisticirane metode počinjenja krivičnih djela.

S obzirom na ova razmatranja, načelo javnosti ne može se dosljedno i jedinstveno primjenjivati u svim stadijima i fazama krivičnog postupka.

Kako bi se ublažili nedostaci povezani s javnošću suđenja, često je potrebno isključiti javnost tokom pojedinih faza postupka ili tokom obavljanja određenih procesnih radnji. Nadalje, načelo javnosti može se primijeniti na različite načine kako bi se uravnotežila transparentnost s potrebom zaštite interesa i privatnosti svih uključenih strana. U praksi to znači da, iako je načelo javnosti ključno za održavanje transparentnosti i odgovornosti u pravnom postupku, njime se mora pažljivo upravljati i prilagođavati kako bi se osiguralo da ne uzrokuje nepotrebnu štetu ili kompromitira integritet postupka. Selektivnim ograničavanjem pristupa javnosti i upotrebom različitih načina javnosti pravosuđe može podržati temeljne vrijednosti otvorenosti i pravičnosti, istovremeno minimizirajući moguće negativne uticaje na pojedince i pravni proces u cjelini.

Stoga je načelo javnosti tokom istrage i podizanja optužnice krajnje ograničeno i odnosi se prvenstveno na uključene strane – tužitelja, okrivljenika i branitelja. No, ni ta razina stranačke javnosti nije uvijek potpuna. Omogućavanje javnosti dostupnosti svih procesnih radnji tokom prethodnog postupka, a posebice u fazi istrage, zakompliciralo bi i produžilo proces, značajno umanjujući operativnost i učinkovitost tijela nadležnih za pribavljanje dokaza. Primjerice, uključivanje javnosti stranaka u istragu koja se vodi protiv nepoznatog počinitelja nepraktično je dok se ne otkrije identitet počinitelja. Slijedom toga, šira javnost je u potpunosti isključena iz sudjelovanja u određenim postupovnim radnjama tokom faze istrage. Uprkos tome, ovo isključenje ne sprečava širu javnost da bude obaviještena o određenim činjenicama krivičnog slučaja, kao što su mjesto izvršenja krivičnog djela, priroda djela, ima li policija osumnjičenika, tragaju li za osumnjičenikom, identitet žrtve i tome slično. Javnost ima puno pravo tražiti takve informacije, posebice u slučajevima posebno teških krivičnih djela. Međutim, način na koji se te informacije prenose u javnost od odgovornih za izvještavanje – nepristrano i objektivno – bitno se razlikuje od puke dostupnosti takvih informacija. Ova razlika ilustrirana je primjerom o kojem se raspravlja i ovom radu.

Inherentna napetost između održavanja povjerljivosti potrebne za učinkovitu istragu i prava javnosti na informacije naglašava potrebu za uravnoteženim pristupom. Iako je ključno zaštititi integritet i učinkovitost istražnog procesa, jednako je važno osigurati da javnost ostane obaviještena o ključnim aspektima slučaja, posebno onih od značajnog javnog interesa. Pažljivim upravljanjem širenjem informacija pravni sistem može podržati i načelo javnosti i potrebu za učinkovitom provedbom zakona.

Na kraju, bitno je napomenuti da se načelo javnosti u potpunosti ostvaruje u fazi glavnog postupka, odnosno na glavnoj raspravi ili glavnom pretresu (suđenju, *trial*). U pravilu se glavna rasprava – i u prvostupanjskom i u drugostupanjskom postupku – vodi javno. Međutim, postoje određene okolnosti u kojima javnost može biti isključena s glavnog pretresa. Tu spadaju razlozi nacionalne sigurnosti, zaštita državnih, vojnih, službenih ili važnih poslovnih tajni, očuvanje javnog reda, javnog morala u demokratskom društvu te zaštita osobnih i intimnih života optuženika ili žrtve. Nadalje, interesi maloljetnika ili svjedoka mogu zahtijevati isključenje javnosti. Svaki slučaj isključenja javnosti mora biti praćen posebnim i detaljnim obrazloženjem suda ili stranke koja traži izuzeće.

Načelo javnosti obuhvata i javnu objavu presude, čime se osigurava otvoreno saopštavanje presuda (Bayer, 1972: 221). Međutim, važno je napomenuti da se ovo načelo ne odnosi na sjednice vijećanja i glasanja sudskog vijeća, koje se održavaju na zatvorenoj sjednici kako bi se održala namjerna povjerljivost. Osobito u predmetima koji se tiču maloljetnika, posebno vrlo male djece mlađe od 14 godina, sud i druga tijela uključena u krivični postupak trebaju se uvijek odlučiti za isključenje javnosti radi zaštite privatnosti i dobrobiti ovih ranjivih osoba. Ovo pažljivo upravljanje publicitetom pomaže u ravnoteži između potrebe za transparentnošću i potrebe da se zaštite osjetljivi aspekti sudskih postupaka.

Novinarska etika protiv manipulacije informacijama

Teorijski okvir koji se bavi medijskim izvještavanjem o osjetljivim krivičnim slučajevima, poput ubistava ili nestanka djece, može obuhvatiti nekoliko ključnih teorijskih pristupa koji istražuju kako mediji oblikuju percepciju javnosti, utiču na pravosudne postupke i izazivaju etičke dileme.

Tako teorija medijske konstrukcije stvarnosti, koju su razvili autori poput Petera Bergera i Thomasa Luckmanna (*The Social Construction of Reality*, 1966), ukazuje na to da mediji ne samo da izvještavaju o događajima već ih i aktivno oblikuju u skladu sa društvenim očekivanjima i normama. U slučaju izvještavanja o osjetljivim temama, poput ubistava djece, mediji kreiraju narativne okvire koji utiču na percepciju publike, što može dodatno komplikovati etičke aspekte izvještavanja. Pored toga, Goffmanova (1974) teorija „frejminga“ tvrdi da mediji koriste specifične okvire (ili „frejmove“) za prezentaciju događaja, što utiče na način na koji publika percipira i

interpretira sadržaj. Ovi okviri su naročito važni u izvještavanju o tragičnim događajima, gdje se često koriste emotivno nabijeni narativi i vizuelni elementi kako bi privukli pažnju. Roger Silverstone (2007) naglašava da mediji imaju moralnu odgovornost prema društvu i da bi trebali biti svjesni posljedica senzacionalističkog izvještavanja, posebno kada se radi o temama koje izazivaju emotivne reakcije, kao što su krivična djela protiv djece.

Također, Claire Wardle i Andrew Chadwick (2018) ističu važnost očuvanja presumpcije nevinosti i zaštite prava svih uključenih strana u krivičnim slučajevima, uključujući žrtve i osumnjičene. Mediji bi, prema ovoj teoriji, trebali da se pridržavaju etičkih smjernica koje sprečavaju manipulaciju činjenicama i ometanje pravde. Profesionalno novinarstvo podrazumijeva i transparentnost, ali na prvom mjestu rigoroznu provjeru informacija prije nego što se one objave. Kada se izvještava o osjetljivim temama, poput nestanka ili ubistva djeteta, širenje netačnih ili nepotpunih informacija može izazvati zaista veliku paniku, konfuziju i nanijeti štetu istrazi, ali i dodatnu bol i traumu porodici.

Izvještavanje o ubistvu dvogodišnje Danke Ilić u Banskom Polju kod Bora izazvalo je, očekivano, veliko interesovanje kako medija u Srbiji tako i medija u Bosni i Hercegovini te ostalim zemljama regiona, ali i svjetskim mediji, pa je o tome pisao i britanski *Daily Mail*, posebno u tekstu „Djevojčica sa cuclom“ (Kuepper, 2024). Podsjetimo, mala Danka je nestala 26. marta 2024. godine i od tada joj se gubi trag, a u vrijeme pisanja ovog rada njeno tijelo još uvijek nije pronađeno niti je došlo do pravnog (sudskog) epiloga. Interesovanje medija za ovaj slučaj ne jenjava, a medijsko izvještavanje, bez obzira na to što je riječ o djetetu, kao posebno osjetljivoj kategoriji, postalo je prepuno dezinformacija, senzacionalizma i od čitavog tragičnog i potresnog slučaja napravljen je medijski spektakl, rušeći standarde profesionalizma i novinarske etike. S obzirom na to da je slučaj Danke Ilić veoma osjetljiv, senzacionalistički tekstovi često uključuju pretjerane ili špekulativne naslove i jezike, što može ometati nepristrasno informisanje javnosti. Senzacionalistički pristupi u medijima ovakvog tipa obično se javljaju u formi:

Špekulacija o počiniocu, motivu zločina odnosno krivičnog djela, bez zvaničnih potvrda, ili sugerišu navodne dramatične okolnosti ili krivicu prije formalnog suđenja, čime se utiče na formiranje stavova javnosti i moguće predrasude te ruši presumpcija nevinosti, kao što je na primjer

tekst pod naslovom „Policiji je sumnjivo...“, „Otac male Danke za nestanak ćerke saznao od komšije?!“, i tome slični (Republika, 2024). Također, jedan od tekstova je pod naslovom „3 KAMERE OTKRIVAJU ISTINU O DANU U KOM JE NESTALA DANKA ILIĆ: Jedna se tiče i njenih roditelja, upoređuje se ko je gde i s kim bio“ (Pink, 2024). Naslovi sa emotivnim ili ekstremnim izrazima kao što su „Stravično ubistvo“ ili „Šok i nevjerica“ koji naglašavaju dramatične opise kako bi se privukla pažnja umjesto da se oslanjaju na činjenice ili neutralno izvještavanje. Na primjer, jedan od tekstova je pod naslovom „Jezivi detalji istrage: Postoje dvije verzije stravičnog ubistva male Danke, iskazi osumnjičenih monstuma se ne poklapaju“ (Avaz, 2024). Također, pozivanje na neproverene izvore ili „izvore bliske porodici“, što može uključivati nepotvrđene tvrdnje i teorije zavjere, u tekstovima kao što su tekst pod naslovom: „Ko su roditelji male Danke Ilić koja je nestala? Komšije pričaju čudne stvari, a policija ih drži danima“ (Raport, 2024).

Korišćenje intimnih ili uznemirujućih detalja vezanih za porodicu, okolnosti zločina ili samo dijete prelazi granice privatnosti i često ide protivno etičkim standardima. Pred javnosti su se svakodnevno nizale oprečne (dez)informacije – da je pronađena živa, da je oteta, da se nalazi u Austriji, kao i da je obustavljena potraga... Novinarska meta je stavljena čak i na roditelje, posebno na majku, koja je u vrijeme nestanka Danke bila trudna. Osvanulo je više medijskih sadržaja koji su implicitno prozivali baš majku za nestanak kćerke, a možda i nešto mnogo gore, kako se implicirali, navodeći u tekstovima šta je ona pretraživala na internetu prije nestanka svog djeteta, potom „kako majka prilikom ispitivanja nije pustila suzu, već sve hladnokrvno podnosi“ (Asipi, 2024), koliko sati, puta i zašto je ispitivana u policiji, zašto nije podvrgnuta poligrafskom testiranju, kakav je bio njen odnos sa širom porodicom i slične, neutemeljene tvrdnje, implikacije i sugestije.

Kada je riječ o etičkim standardima, prema medijskom stručnjaku Robertu Craigu (2010: 306) u novinarstvu postoji etikecija, a na internetu netikecija. Zadatak sajber (*cyber*) novinara – novinara 21. vijeka, prema Craigu, jest da, koristeći sve raspoložive tehnologije, prikupe, provjere i predstave informacije u multimedijalnom formatu, koji će korisnicima odnosno čitaocima, pratiocima, publici ponuditi vrijednost velikog broja tehnologija. „Najbolji izvještači biće oni koji postojano pružaju istinu i cjelokupni uvid, na način koji će publici pomoći da bolje razumije temu“ (Krejt, 2010: 361).

Međutim, baš na „slučaju Ilić“ pokazalo se da su oni *online* novinari, koji su se pridržavali etike i odgovornog novinarstva, ostali u sjeni a da su neetički standardi uzeli veliki dio medijskog krajolika. Tako su se mnogi portali, u čemu su prednjačili tabloidi, počeli baviti teorijama zavjere u vezi s čitavim slučajem, pa objavljivati apsurdne tvrdnje, kao na primjer o sektama i magiji, čak postavljajući pitanja da li su „roditelji pripadnici određene kultne organizacije“ (Perišić, 2024), objavljujući kvazipsihološke analize roditelja i drugih osoba povezanih sa slučajem, a sve pod naslovima sa riječima *šokantno* i *sablasno*, ograđujući se izjavama anonimnih sagovornika, kvazianalitičara ili kvazistručnjaka. Nakon što je utvrđeno, odnosno zvanično saopšteno, da je djevojčica ubijena, postalo je sasvim jasno da su medijske dezinformacije i optužbe protiv mnogih osoba, a posebno protiv najbližih članova porodice, bile neutemeljene, međutim to ne mijenja činjenicu da je nanesena velika bol i nepravda prema njima. Mediji ne smiju, pokazalo se i u ovom slučaju, preuzimati ulogu sudova i tijela za provođenje zakona, a posebno ne smiju postati teoretičari zavjera, kao što je navedeno i u tekstu pod naslovom: „Šire se nevjerovatne teorije zavjere o maloj Danki, psihijatri zgroženi“ (Radio Sarajevo, 2024), a kao primjer je i tekst „NE ŽELIM PARE, ALI ME POMENITE NA SAJTU“, „Lažni vidovnjaci iz Nemačke 'traže' nestalu Danku: 'Imam natprirodni uvid da je...'“ (Bogosav, 2024).

Uloga novinara je da objektivno i nepristrasno izvještavaju o događajima, a ne da donose presude, preusmjeravaju istragu ili impliciraju krivicu i osumnjičene. Pravosudni organi su ti koji su zaduženi za istraživanje, procesuiranje i donošenje presuda u skladu sa zakonom. Ako mediji preuzmu tu ulogu, a u ovom slučaju su je neki preuzeli svojim neetičkim izvještavanjem, mogu ozbiljno ugroziti pravosudni proces, uticati na javnost i stvoriti nepravdu prema osumnjičenima, optuženima i svim onima koji su na neki način povezani sa slučajem ili su bliži ili dalji kontakti male Danke.

Odgovornost nadležnih organa i institucija

Profesionalno, odgovorno i senzibilno novinarstvo nije samo pitanje etike, već i osnovna obaveza novinara i medija prema društvu i javnom mnijenju. Samo takvim pristupom mediji mogu ispuniti svoju ulogu odgovornog informisanja javnosti. U ovakvim izvještajima roditelji Danke Ilić su, kao što smo već pokazali u određenim primjerima, putem medijskih

sadržaja već stavljeni na optuženičku klupu ili osudu dijela javnosti iako nikada nisu objavljeni nikakvi konkretni dokazi koji bi ukazali na to da su oni na bilo koji način bili povezani s nestankom djevojčice. Znači, u mnogim medijskim sadržajima, posebno „tabloidnim“, u ovom slučaju nije ispoštovano osnovno pravilo da se „od informacije svuda u svijetu zahtijeva isto: da poštuje činjenice i da poštuje publiku“ (Bal, 1997: 122). Jedan od primjera je tekst pod naslovom: „ŠOK SNIMAK! Da li je ovo Danka? Devojčica u pratnji dve Rumunke viđena u Beču?!“ (Informer, 2024). U naslovima i priložima se čitaocima, gledaocima i pratiocima često obećavaju nove ili navodno relevantne informacije o slučaju. Poseban slučaj eksploatacije bio je objavljivanje mutnog i nejasnog snimka iz Beča u Austriji, gdje su mnogi mediji, ispostaviće se, pogrešno predstavili djevojčicu na snimku kao nestalu djevojčicu iz Bora. Nakon višednevnih špekulacija policija je utvrdila da to nije tačno i da se ne radi o nestaloj Danki.

Postavlja se tako i pitanje etike, ali i korisnosti za slučaj, kada je objavljena baš informacija da je navodno djevojčica Danka viđena u Beču, u društvu nepoznatih žena, pa su onda fotografije tih žena osvanule na brojnim portalima i u televizijskih sadržajima te na platformama društvenih mreža, a na kraju se ispostavilo da to nije istinito. Te žene i dijete su na taj način ugroženi na više načina, prije svega njihova sigurnost, privatni integritet, ali su im narušena i druga prava. Možda autor tog snimka nije imao lošu namjeru jer je raspisana međunarodna potraga za djevojčicom, ali se postavlja pitanje koliko zaista novinari i građani smiju preuzimati ulogu detektiva, istražitelja i organa gonjenja. Kada je riječ o nadležnim organima u Srbiji, oni su vodili (i još uvijek vode) intenzivnu istragu o nestanku i ubistvu Danke Ilić, a u nju su se uključivale i austrijska policija i policije u regionu. Potjernicu je raspisao i Interpol (the International Criminal Police Organization). Nakon osam dana potrage za djevojčicom nadležni organi u Srbiji saopštili su da je Danka Ilić ubijena 26. marta 2024. godine. Za njeno ubistvo sumnjiče se dva muškarca, koja su je, prema optužnici, udarila automobilom u blizini porodičnog imanja u Banjskom Polju, a potom bacila njeno tijelo na lokalnu deponiju. Tijelo djevojčice u trenutku pisanja ovog rada još nije pronađeno.

Pojedini mediji su izvještavanju pristupali odgovorno i profesionalno, ali pregledom digitalne internetske građe u vezi s ovim slučajem uočeno je da su mnogi ipak prekršili niz etičkih novinarskih standarda i normi, i

zloupotrebljavaju ovaj slučaj i potresenost javnosti za skupljanje klikova. U nekim slučajevima mediji su direktno ili indirektno ometali istragu. U tabloidima se inače „događaji često pretjerano dramatizuju i interpretiraju kao signali da se stvari svaki čas otimaju kontroli. Naslovi se često naglašavaju bizarno“ (Lorimer, 1998: 288). Umjesto pouzdanih informacija od istražnih i pravosudnih organa i porodice nestale djevojčice, prostor su ustupili raznoraznim ličnostima, anonimnim izvorima i nepouzdanim „analitičarima, stručnjacima i ekspertima“. I sami odnosi sa javnošću nadležnih policijskih i pravosudnih institucija, moglo bi se reći, na osnovu dostupnih informacija i stavova stručnjaka za PR (*Public Relation*), nisu bili na visini zadatka s obzirom na samu osjetljivost slučaja.

Udarna vijest 4. aprila 2024. godine bilo je saopštavanje na *press* konferenciji da su nestalu djevojčicu automobilom usmrtila dva muškarca i da su lišeni slobode (uhapšeni). Vijest je saopštio predsjednik Srbije Aleksandar Vučić, koji je u obraćanju, između ostalog, rekao: „neverovatno sa kakvim monstrumima imamo posla. Oni sada vode policiju na mesto gde su bacili telo deteta“ (RTS, 2024). Također, predsjednik Srbije je p(r) ozvao Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije da „da objašnjenje svim ljudima Srbije“. Stručnjaci za medije i komunikacije su poslije toga postavili pitanja da je takvu vijest, ipak, trebala da saopšti policija, odnosno MUP, ili pak tužilaštvo ili druga državna tijela. Iako su često iz policije i drugih organa stizala štura saopštenja na upite šta je sa slučajem, u stilu odgovora da „policija nastavlja intenzivan rad na ovom slučaju, o čemu će blagovremeno obavestiti javnost“, ipak se dešavalo da određene informacije cure u javnost i medije a da zvanično nisu saopštene, što je stvaralo dodatnu konfuziju. Također, i advokati osumnjičenih, odnosno optuženih, izlazili su u javnost sa raznim izjavama, postavljajući pitanje da li su DNK tragovi pronađeni ili nisu i da li je možda na „pomolu pravni skandal“ (N1, 2024).

U ovako visoko osjetljivim slučajevima kao što su nestanak djece i zločini profesionalan, transparentan, brz i konkretan odnos sa javnošću ključan je za efikasno informisanje i mobilizaciju zajednice. Pravovremeno i jasno komuniciranje od strane nadležnih institucija pomaže u smanjenju panike, sprečavanju širenja dezinformacija i održavanju povjerenja javnosti. Transparentnost i konkretne informacije omogućuju javnosti da bude upoznata sa ključnim i provjerenim činjenicama, dok profesionalan pristup osigurava da se osjetljive informacije prenesu na odgovarajući

način, poštujući privatnost i dostojanstvo uključenih strana. Informacije koje se pružaju javnosti, i od nadležnih organa i od medija, trebaju biti precizne i jasne, izbjegavajući dvosmislenosti i neprovjerene tvrdnje.

Kodeksi za novinare

Jedan od osnovnih razloga kršenja kodeksa leži u tržišnim imperativima koji podstiču senzacionalističko izvještavanje. Kako tabloidni mediji, ali uostalom i drugi *online* portali, sve više zavise od oglašavanja i klikova, sadržaj koji generira više pregleda postaje prioritet, često na štetu etičkih standarda. U slučaju Danke Ilić mediji su objavljivali emotivno nabijene naslove i tekstove s ciljem privlačenja publike, čak i ako je to značilo kršenje prava žrtava ili ugrožavanje pravosudnog postupka. Autori Herman i Chomsky (2008) u svojoj knjizi *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media* objašnjavaju kako ekonomski interesi oblikuju novinarstvo, dok Djankov *et al.* (2003) dodatno analiziraju kako vlasničke strukture utiču na uređivačku politiku medija, često usmjeravajući je prema profitu.

U svakom izvještavanju o djeci, uključujući slučajeve nestale djece, mediji su dužni da postupaju u skladu sa najboljim interesom djeteta, što uključuje zaštitu njegovih prava, dostojanstva i sigurnosti, njegove porodice, a također ni na koji način izvještavanjem ne ugrožavajući istragu. Novinari, naročito u brzim digitalnim/*online* redakcijama, često nisu dovoljno obučeni ili svjesni etičkih pravila i kodeksa koji se primjenjuju na izvještavanje o krivičnim slučajevima. U slučaju kao što je ubistvo ili nestanak djeteta to može dovesti do objavljivanja informacija bez provjere ili objavljivanja sadržaja koji senzacionalizuje zločin.

Kodeks novinara Srbije je dokument koji postavlja profesionalne i etičke standarde za novinare i medijske radnike u Srbiji. Kada je riječ o izvještavanju o djeci, ovaj kodeks sadrži uputstva i smjernice s ciljem zaštite prava i interesa djece te osiguravanja da medijsko izvještavanje ne ugrožava dobrobit djece i maloljetnika. Slučaj Danke Ilić i slični tragični događaji otvaraju pitanja o ravnoteži između javnog interesa i prava na privatnost. Mediji su etički obavezni da poštuju privatnost žrtava i njihovih porodica, što je posebno naglašeno u kodeksima kao što je Kodeks novinara Srbije, koji nalaže poštovanje privatnosti i izbjegavanje senzacionalističkog pristupa.

Autori poput C. Wardle i H. Derakhshan u *Information Disorderu* (2018) analiziraju kako medijska etika i kodeksi definišu granice privatnosti u slučajevima visokog profila, dok Fred Brown u *Journalism Ethics: A Casebook of Professional Conduct for News Media* (2016) naglašava značaj zaštite privatnosti kao osnovnog etičkog standarda.

Prilikom izvještavanja o djeci novinari su dužni da poštuju privatnost i dostojanstvo djeteta, izbjegavajući senzacionalizam i neprimjereno izlaganje djeteta javnosti. „Novinar je dužan da poštuje i štiti prava i dostojanstvo djece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa“ (Kodeks, 2015). Novinari treba da budu posebno pažljivi u pogledu jezika i izraza koje koriste u izvještavanju o maloljetnicima, vodeći računa da ne podstiču predrasude, diskriminaciju ili stigmatizaciju. Ovi principi dio su šireg etičkog okvira koji ima za cilj zaštitu djece u medijima, osiguravajući da izvještavanje bude u skladu sa najboljim interesima djeteta, što je u skladu i sa međunarodnim standardima i konvencijama o pravima deteta.

U Kodeksu novinara Srbije, koji je u uputstvima i smjernicama sličan sa kodeksima u regionu te drugim smjernicama savjeta za štampu, navedena su i pravila vezana za osumnjičene odnosno optužene u krivičnom postupku. Novinar je, kako se navodi, dužan da poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne smije nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude. Mediji su dužni da poštuju pravo pretpostavke nevinosti i da štite privatnost i identitet osumnjičenog ili počinioca čak i u slučaju priznanja krivice (Kodeks, 2015). Zaštita privatnosti i identiteta znači, kako se navodi u pomenutom kodeksu, ne samo zaštitu imena (označavanje osumnjičenog inicijalima) već i zaštitu drugih podataka koji bi mogli da upute na njegov identitet: fotografija, adresa, opis izgleda, bračno stanje, socijalni status, pripadnost nekoj grupi, imena susjeda, rođaka i prijatelja. Ističe se da žrtve i osumnjičeni često nisu svjesni moći medija. U izvještavanju o događajima koji uključuju lični bol i šok novinar je dužan da svoja pitanja prilagodi tako da odražavaju duh saosećanja, empatije i diskrecije. Senzacionalizam i dramatisacija događaja mogu dodatno povrijediti one koji su pogođeni tragedijom i stvoriti negativnu percepciju i paniku kod javnosti. Izvještavanje ne smije prejudicirati ishod pravnog postupka ili stvoriti pritisak na pravosudne institucije. Novinari moraju biti svjesni potencijalnog uticaja svog izvještavanja na pravosudni proces i pažljivo birati informacije koje objavljuju. I uvijek se pridržavati jednog od najvažnijih postulata novinarstva – pravilo druge strane.

Kao i u Srbiji, prema sličnim etičkim i profesionalnim standardima, novinari, urednici i izdavači štampanih i *online* medija i u Bosni i Hercegovini imaju obavezu da prema javnosti održavaju visoke etičke standarde u bilo kojem trenutku i pod bilo kakvim okolnostima. Urednici i novinari u štampanim i *online* medijima moraju biti svjesni štetnosti objavljivanja i prenošenja dezinformacija jer to predstavlja grubo kršenje osnovnih pravila novinarske profesije. Prenošnje dezinformacija iz drugog medija ili izvora ne oslobađa odgovornosti urednike medija koji ih prenose, a u slučaju Danke Ilić pokazalo se da su zaista prenošeni razni medijski sadržaji sa spornim tvrdnjama, lažnim informacijama i skandaloznim naslovima. Također, urednici i novinari u štampanim i *online* medijima moraju biti svjesni da objavljivanje i prenošenje dezinformacija utiče na gubitak kredibiliteta medija koji takve sadržaje plasira ili prenosi, ali može uticati i na tok istrage i pravosudni proces. Kako stoji u kodeksima za novinare, novinar mora da ima svijest o moći medija, odnosno o mogućim posljedicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posljedica u slučaju eventualne greške ili pogrešne pretpostavke u izvještavanju. Iako smjernice i upute iz kodeksa, koje donose savjeti za štampu i udruženja novinara, predstavljaju osnovna pravila novinarske profesije, medijsko izvještavanje o određenim zločinima i kompleksnim situacijama pokazalo je da ih se značajan broj medija, urednika i novinara ne pridržava i da ne rade svoj posao na odgovoran način. „S tačke viđenja javnosti, a i savjesnih novinara, ironija medijski produkovanih događaja je u tome što oni mogu da zasjene važnost stvarnog zbivanja“ (Lorimer, 1998: 289).

Ovaj teorijski i deklarativni okvir pokazuje da su razlozi za kršenje novinarskih kodeksa složeni i obuhvataju ekonomske pritiske, slabu regulaciju, nedovoljnu obuku novinara i još mnogo toga. Praksa izvještavanja u slučaju Danke Ilić ilustruje da, iako novinari formalno treba da poštuju kodekse, stvarnost pokazuje suprotno – tržišna logika, senzacionalizam i narušeni kulturni kontekst često nadjačavaju etičke norme.

Zaključak

Uloga medija tokom potrage za nestalom djecom je važna, posebno u cilju profesionalnog, transparentnog, pravovremenog i odgovornog informisanja javnosti. Prvenstveno se, znači, ta uloga tiče informisanja javnosti o slučaju i poziva na uključivanje u potragu, što bi trebalo slijediti odluku policije i nadležnog tužilaštva. Informacije o slučaju tokom potrage i istrage o zločinu, ukoliko se desio, trebalo bi svesti na one od zvaničnih izvora, u ovom slučaju policije i pravosudnih institucija. Slučaj „Ilić“ jasno pokazuje kako mediji mogu oblikovati javno mišljenje i uticati donekle na percepciju istražnih radnji i pravde, a jedan od primjera je tekst pod naslovom: „ZAŠTO JE SLUČAJ DANKE ILIĆ NAJMISTERIOZNIJI U SRBIJI? OVIH 5 STVARI KOČI ISTRAGU: Istine o devojčici nema već mesecima! (Antonijević, 2024). Ili tekst sa naslovom: „MISTERIJA NESTANKA DANKE ILIĆ: 5 stvari koči istragu, za telom se traga mesecima“ (Mondo, 2024). Prekomjerno ekspanziranje detalja iz slučaja, a posebno onih neproverenih i neutemeljenih, u javnosti može ne samo ugroziti pravedno suđenje već i dodatno traumatizirati one koji su već pogođeni zločinom. Zato je važno da mediji, dok ispunjavaju svoju ulogu informisanja javnosti, ostanu svjesni svoje odgovornosti i pridržavaju se etičkih standarda koji balansiraju između prava javnosti da zna i prava pojedinaca na pravičan tretman u istražnom i pravnom procesu. Nažalost, ne samo u „slučaju Ilić“, bilo je još slučajeva da mediji prilikom izvještavanja vrše kršenja prava objavljujući informacije koje nisu provjerene, otvarajući vlastitu istragu, skrećući pažnju javnosti na traženje krivca, sumnjičenje te razne teorije zavjera umjesto na potragu za djetetom i odgovornim informisanjem javnosti.

Važno je također istaći i da je medijsko izvještavanje o nestaloj djeci i osobama opravdano i smisleno samo dok ih se ne pronađe. Nakon toga medijsko izvještavanje i uključivanje javnog mnijenja moralo bi prestati. Tek ukoliko uredništvo procijeni da pojedinačan slučaj ukazuje na propuste u sistemu zaštite djece, opravdano je izvještavati o fenomenu, ponovo štiteći interes djeteta i njegove porodice. U svjetlu nedavnog tragičnog događaja jasno se pokazala važnost novinarskog pristupa koji se temelji na istinitosti, empatiji i poštovanju prema žrtvama i njihovim bližnjima. Kada je riječ o izvještavanju o osjetljivim temama, poput nestanka/ubistva maloljetnog djeteta, ključno je da se pridržavamo visokih novinarskih standarda i najviše etike kako se ne bi pridonosilo dodatnoj patnji, bolu i traumi za uključene članove porodice i prijatelje. Medijsko izvještavanje ne

smije na bilo koji način kompromitovati istragu koju vode nadležni organi, koji, s druge strane, moraju pravovremeno informisati medije i javnost o relevantnim informacijama, odnosno o informacijama koje mogu i smiju biti podijeljene.

Novinari moraju izbjegavati senzacionalističko i tabloidno izvještavanje i širenje dezinformacija, koje mogu imati poguban efekat na privatnost i fizičko i psihičko zdravlje članove porodice maloljetne žrtve te dodatno uznemiriti javnost. Zaista je važno ponavljati da novinari moraju biti svjesni težine i ozbiljnosti situacije. Naslovi i sadržaji trebaju biti informativni, ali i saosjećajni prema svima koji su pogođeni tragičnim događajem. I ovaj rad je nastao kao neka vrsta analize, ali i smjernice da mediji moraju imati isključivo odgovoran i profesionalan pristup, a ne ići po svaku cijenu u dubinu samog slučaja, odnosno rušenje standarda profesije zarad „klikabilnosti“, povećanja broja čitalaca i medijskog profita. Ovaj rad pruža analizu etičkih i proceduralnih izazova koji nastaju kada mediji izvještavaju o krivičnim slučajevima visokog profila. Istražuje se napetost između načela javnosti u krivičnom postupku, koje osigurava transparentnost i odgovornost, te medijske etike, koja se često sukobljava sa potrebom za gledanošću, čitanošću i senzacionalizmom. Načelo javnosti je temeljno za povjerenje u pravosudni sistem, ali medijska pokrivenost, koja jest značajna za informisanje javnosti, nerijetko može kompromitirati prava optuženih, žrtava i članova porodice, ali i drugih osoba.

Ovaj rad je analizirao osjetljivu ravnotežu između načela javnosti i etičkih obaveza medija, pri čemu je istaknuta ključna uloga javnog nadzora u osiguravanju transparentnosti i odgovornosti unutar pravosudnog sistema. Rad također naglašava nužnost uspostavljanja jasnih smjernica i standarda za medijsko izvještavanje u kontekstu krivičnih postupaka. Ove smjernice trebale bi osigurati da se transparentnost i odgovornost pravosudnog sistema ne kompromitiraju, ali i da se poštuju prava i dostojanstvo uključenih strana. U konačnici, odgovorno novinarstvo, usklađeno s pravnim načelima i etičkim normama, ključno je za očuvanje integriteta kako pravosudnog sistema tako i demokratskog društva u cjelini.

Balansiranje pravde i senzacionalizma u medijskom izvještavanju, naročito u osjetljivim slučajevima poput ubistva Danke Ilić, predstavlja veliki izazov. Mediji imaju odgovornost da obezbijede tačne i relevantne informacije, ali i da ne narušavaju pravnu proceduru i prava svih uključenih strana. U mnogim slučajevima, kao što je ovaj, senzacionalizam je često

prisutan jer mediji teže privući pažnju publike koristeći dramatične naslove, nepotvrđene informacije ili detalje koji nisu relevantni za pravosudnu proceduru. Ipak, moguće je balansirati između ovih dvaju pristupa ako se novinari budu pridržavali etičkih kodeksa i novinarske odgovornosti. Ključ je u tome da mediji pruže objektivno izveštavanje, temeljeno na verifikovanim informacijama iz zvaničnih izvora (kao što su policija i institucije pravosuđa), čime se sprečava širenje dezinformacija i špekulacija koje mogu uticati na ishod istrage i stvaranje predubjeđenja kod javnosti.

Literatura

- Antonijević, D. 2024. "Zašto je slučaj Danke Ilić najmisteriozniji u Srbiji? Ovih 5 stvari koči istragu: Istine o devojčici nema već mesecima". Pristupljeno: 11. 11. 2024. (<https://www.kurir.rs/crna-hronika/4399793/zasto-je-slucaj-danke-ilic-najmisteriozniji>)
- Asipi, E. 2024. "Samo majka zna što se dogodilo u 89 minuta od nestanka Danke do prijave: 'Ni suzu nije pustila'" (<https://www.24sata.hr/news/samo-majka-zna-sto-se-dogodilo-u-89-minuta-od-nestanka-danke-do-prijave-ni-suzu-nije-pustila-973908>)
- Avaz. 2024. "Jezivi detalji istrage: Postoje dvije verzije stravičnog ubistva male Danke, iskazi osumnjičenih monstruma se ne poklapaju." (<https://avaz.ba/vijesti/crna-hronika/895894/jezivi-detalji-istrage-postoje-dvije-verzije-stravicnog-ubistva-male-danke-iskazi-osumnjicenih-monstruma-se-ne-poklapaju>)
- Axen v. Germany*, no. 8273/78, ECtHR 1983.
- Bal, F. 1997. *Moć medija*. Beograd: Clio.
- Bayer, V. 1972. *Jugoslavensko krivično procesno pravo, Knjiga prva, Uvod u teoriju krivičnog procesnog prava, IV, izmijenjeno izdanje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Berger, P., Luckmann, T. 1966. *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Penguin Books.

- Bogosav, B. 2024. “Ne želim pare, ali me pomenite na sajtu’ Lažni vidovnjaci iz Nemačke ‘traže’ nestalu Danku: ‘Imam natprirodni uvid da je...’” (<https://www.blic.rs/vesti/hronika/lazni-vidovnjaci-iz-nemacke-traze-nestalu-danku-imam-natprirodni-uvide-da-je/6cj9yhe>)
- Campbell and Fell v. the United Kingdom*, no. 7819/77 and 7878/77, ECtHR 1984.
- Dimitrijević, D. V. 1982. *Krivično procesno pravo, Osmo dopunjeno izdanje*. Beograd: Savremena administracija.
- European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms and Protocols. Pristupljeno: 29.07.2024. (https://70.coe.int/pdf/convention_eng.pdf)
- Goffman, E. 1974. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge: Harvard University Press.
- Grubač, M. 2004. *Krivično procesno pravo, Uvod i procesni subjekti*. Beograd: JP „Službeni glasnik“.
- Herman, E. S., Chomsky, N. 2008. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. London: The Bodley Head.
- Informer. 2024. “Šok snimak! Da li je ovo Danka? Devojčica u pratnji dve Rumunke viđena u Beču?!” (https://informer.rs/drustvo/vesti/891146/video-snimak-danka-ilic-rumunke#google_vignette)
- Kodeks novinara Srbije. 2015. (https://savetzastampu.rs/wpcontent/uploads/2020/11/Kodeks_novinarar_Srbije.pdf)
- Krejt, R. 2010. *Onlajn novinarstvo. Izveštavanje, pisanje i uređivanje za novi medij*. Beograd: Clio.
- Kuepper, M. 2024. “Suspect in 'Girl with a pacifier' murder case DIES during police interrogation: Mystery death as cops quiz man over murder of girl who vanished when mother lost sight of her in Serbian playground.” (<https://www.dailymail.co.uk/news/article-13284521/girl-pacifier-dies-police-interrogation-murder-case.html>)

- Lorimer, R. 1998. *Masovne komunikacije*. Beograd: Clio.
- Mondo. 2024. "Misterija nestanka Danke Ilić: 5 stvari koći istragu, za telom se traga mesecima" (<https://mondo.rs/Info/Crna-hronika/a1937029/gde-je-telo-danke-ilic-i-zasto-nije-resen-slucaj-nestanka.html>)
- N1. (2024). "Policija slagala da su pronađeni DNK tragovi Danke Ilić? Oglasio se advokat Nikola Lakić" (<https://n1info.ba/crna-hronika/policija-slagala-da-su-pronadjeni-dnk-tragovi-danke-ilic-oglasio-se-advokat-nikola-lakic/>)
- Odluka o dopustivosti i meritumu*, AP-74/04, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, 23. 3. 2005.
- Perišić, N. 2024. "U stanovima simboli, porodica bi morala da primeti?: Da li su roditelji Danke Ilić pripadnici određene kulturne organizacije?" (<https://www.sd.rs/zena/podrobnosti/da-li-su-roditelji-danke-ilic-u-sekti-2024-04-01>)
- Pink. 2024. "3 kamere otkrivaju istinu o danu u kom je nestala Danka Ilić? Jedna se tiče i njenih roditelja, upoređuje se ko je gde i s kim bio." (<https://pink.rs/hronika/620551/3-kamere-otkrivaju-istinu-o-danu-u-kom-je-nestala-danka-ilic-jedna-se-tice-i-njenih-roditelja-uporedjuje-se-ko-je-gde-i-s-kim-bio>)
- Pretto and Others v. Italy*, no. 7984/77, ECtHR 1983.
- Radio Sarajevo. 2024. "Šire se nevjerovatne teorije zavjere o maloj Danki, psihijatri zgroženi" (<https://radiosarajevo.ba/vijesti/regija/sire-se-nevjerovatne-teorije-zavjere-o-maloj-danki-psihijatri-zgrozeni/542367>)
- Raport. 2024. "Ko su roditelji male Danke Ilić koja je nestala? Komšije pričaju čudne stvari, a policija ih drži danima" (<https://raport.ba/ko-su-roditelji-male-danke-ilic-koja-je-nestala-komsije-pricaju-cudne-stvari-a-policija-ih-drzi-danima/>)
- Republika. 2024. "Policiji je sumnjivo... Otac male Danke za nestanak ćerke saznao od komšije!?" (<https://www.republika.rs/vesti/drustvo/528851/danka-ilic-nestanak-otac-saznao-od-komsije>)

- Rosenfeld, E. H. 1926. *Deutsches Strafprozessrecht, Band 1. und Band 2.* Berlin: Walter de Gruyter & Co.
- RTS. 2024. “Predsednik o tragičnom ishodu potrage za devojčicom: Pozivam MUP da dà objašnjenja svim ljudima u Srbiji” (<https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/5406622/predsednik-o-tragicnom-ishodu-potrage-za-devojcicom-pozivam-mup-da-d-objasnjenja-svim-ljudima-u-srbiji.html>)
- Silverstone, R. 2007. *Media and Morality: On the Rise of the Mediapolis.* Cambridge: Polity Press.
- Simović, M. N. i Simović, V. M. 2016. *Krivično procesno pravo, Uvod i opšti dio, Četvrto izdanje (izmijenjeno i dopunjeno).* Bihać: Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću.

Balancing Justice and Sensationalism: Media Reporting in the Case of Danka Ilić's Murder

Abstract: Observing the intersection of media reporting and criminal justice raises significant ethical and procedural questions, particularly in high-profile cases like the murder of two-year-old Danka Ilić in Serbia. This article explores the tension between the ethical obligations of the media and the principle of publicity in criminal procedure, using the Ilić case as a focal point. The principle of publicity, a cornerstone of criminal justice systems worldwide, asserts that criminal proceedings should be open to public scrutiny to promote transparency, accountability, and public trust. This principle ensures that justice is not only done but seen to be done, providing a check against judicial misconduct and fostering a culture of openness. However, media coverage, driven by the imperatives of viewership and sensationalism, can complicate this landscape. The intense scrutiny of high-profile cases often leads to ethical dilemmas where the rights of the accused, the victims, and their families are at risk of being overshadowed by the media's pursuit of a compelling narrative.

Keywords: *media ethics, criminal procedure, principle of publicity, judicial fairness, responsible journalism.*